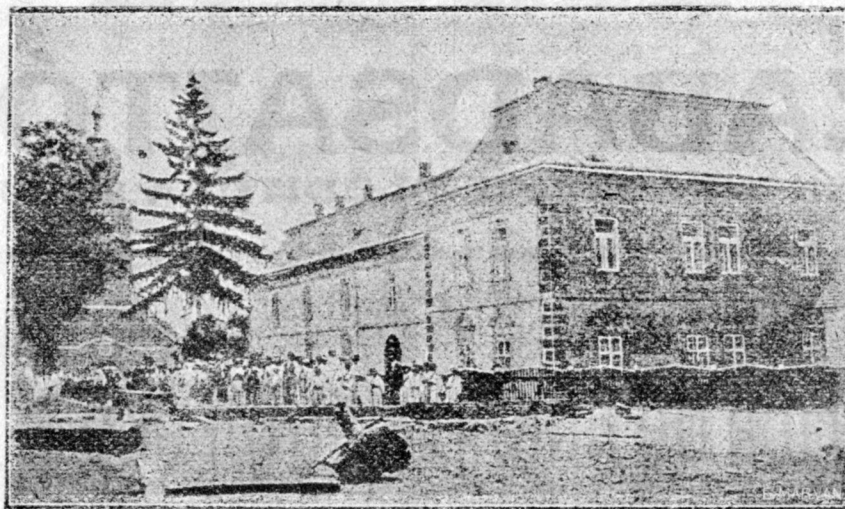

LOANŢ MARAMUREŞENE

REVISTĂ DE CULTURĂ

IN ACEST NUMĂR:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MĂNĂSTIREA BIXAD.

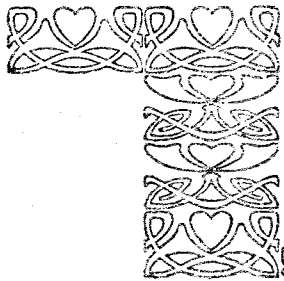
Februarie 1924.
ANUL I. No 4.

REDACŢIA SI ADMINISTRAŢIA:
SATU-MARE, T. Vladimirescu 22.

PREŢUL UNUI
EXEMPLAR 6 L.

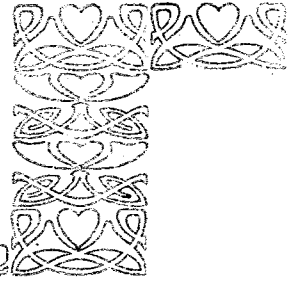
Icoane Maramureșene

REDACȚIA ȘI ADMINISTR. SATU-MARE STR. T. VLADIMIRESCU 22.

ABONAMENTE:

Pe un an	-----	80 Lei
Pe un an, autorități	-----	150 Lei
Pe un an, săteni	-----	50 Lei

Anunțuri și reclame după învoială. - Căutăm corespondenți harnici în toate orașele și satele din Sălmăr și Maramureș.

Registre comerciale, imprimare pentru întreprinderi industriale și comerciale se pregătesc cel mai ieftin la firma

SZABADSÁJTÓ S.A.
PENTRU TIPOGRAFIE ȘI EDITURA SATU-MARE

Fabrica de fitile pt. lămpi și panglici

Societate pe acțiuni SATU-MARE Parcul Someșului No. 1.

Recomandă pentru sezon calități superioare, Confecțiuni speciale de fitile pentru lămpi-late și rotunde.

Se lucrează: fase, panglici de mătasă, șireturi, galoane

ICOANE MARAMUREȘENE

APARE LUNAR REVISTĂ DE CULTURĂ APARE LUNAR

Redactor: GEORGE MIHAIL-ZAMFIRESCU. * Redacția și Administrația: Str. T. Vladimirescu 22.

COMORILE ȚĂRII DE SUS.

Mănăstirea Bixad.

Spre culmile credinței.

Departe, la un colț al României Mari, se întinde un ținut dintre cele mai frumoase.

Țara Oașului, este un colț rupt din rai. Înconjurată de un brâu de munți, cele 16 sate, se ascund prin văi, pe marginea pârâiașelor sglobii, sau pe coastele pline de pășune. Locuitorii sunt adevărași Daci, la figură, la îmbrăcăminte și la caracter.

Streinul, ce vizitează acest ținut, rămâne surprins de asemănarea chipeșilor românași cu figurile legendarilor locuitori ai Daciei.

O așul Nou, Negrești și Bixad, sunt cele trei centre principale ale Oașului.

Dacă peste cele două dintâu putem trece, fără a face constatări caracteristice, Bixadul rămâne un punct, unde trecătorul se oprește și se pleacă cu evlavie, în fața pământului binecuvântat, înzestrat cu atâtea bogății de către dumnezeieștile puteri și înconjurat de vis și poezie...

Așezat la 41 km. de Sătmăr, Bixadul se răsfață la poalele munților, cari formează hotarul între Cehoslovacia și România.

Un soare strălucitor și dulce luminează, în diminețele senine, casele văruiate cu alb, ascunse în stuful fidanilor de brazi, și scâldate de răcoarea nopților cu lună.

Un parc plantat cu roze, albe și crem, se revarsă în preajma satului.

O moară de apă, face să răsune câmpul de zgomotul înăbușit al cascadei, ce cade cu belșug în cupele roșei uriașe.

Acesta este Bixadul. Renumită prin aerul

de brazi; admirată prin poziția pitorească, comuna este locul de pelerinaj al țărănilor români, șvabi și ruteni din județele înconjurătoare.

Aici se află Mănăstirea Bixad, cu icoana făcătoare de minuni.

În părțile noastre se păstrează vechile obiceiuri, de a vizita de două ori pe an sfânta Mănăstire și a aduce daruri icoanei.

În ziua sfântului Petru și sf. Maria, procesiuni mărețe se îndreaptă din îndepărtatele sate ale ținutului, către altar.

Aici, în brațele castanilor stufosi, în mijlocul plantațiilor de vie roditoare, Mănăstirea din vârful dealului, chiamă în orele de utrenie miile de credincioși la un moment de înălțare sufletească.

Costume pestrițe de fete, cu obraji înbușorași, voinici cu trăistile brodate cu roșu pe fire de cașmir, se amestecă, îndreptându-se fiecare către capelele de scânduri în care un sfânt, uitat de lume, cu degetul ridicat, inspiră pelerinilor, tăcere!... Și pe când razele soarelui împletesc boabe de sudoare peste frunțile venite de departe, pentru a se pleca în fața necunoscutului, clopotele, cu glasul lor de argint, vibrează în atmosfera cu miros de tămâie, trimițând sunete plângătoare până în văile unde izvoarele aleargă sgomotos.

Icoana sfântă a Precistei, cu chipul zâmbitor, privește din cununa de aur, lacrimile ce înnegurează ochii celor ce sufăr și cari au venit să ceară sfinților tămăduire.

Dintre perdelele albe de borangic, lucrate cu fire de aur, se poate distinge mâna înegrită, sărutată de atâția păcătoși.

Și câji nu am primit de aici tămăduire!

Iată de ce, în zilele de procesiune, mulțimea se apleacă cu evlavie și sărută pedestalul vechi sau își atinge mădulele bolnave de chipul Fecioarei.

Icoana făcătoare de minuni este veche, iar aurul ce i încadrează vesmântul, dăruit de credincioși.

A fost adusă în mănăstire de un cioban, care a găsit-o în câmp, pe când săpa să facă o fântână. A fost lovită cu lopata și astăzi încă păstrează semnele acestei lovituri.

Se zice că, deși adusă la mănăstire, în timpul nopții fugea înapoi, la locul de unde a fost căsătită.

Numai după multe rugăciuni, sfânta Fecioară, s'a îndurat să rămână mai departe în locașul unde se află astăzi.

Și în predicile ce le ține călugărul, în fiecare an, amintește credincioșilor această legendă.

Sătenii se închină cu fanatism, rămânând ore întregi cu ochii pironiți la Altar, de unde vine mirosul de tămâie și cuvintele senine ale predicatorului.

În diminețile de sărbătoare, spintecă spațiul, plufind peste vârfurile de molifti, coruri religioase, ieșite din pieptul miilor de feciori și fecioare, în strae albe.

Psalmii către Atotputernic se amestecă cu plânsul bolnavilor, cu freacățul frunzelor sau cu nechezatul cailor, neadăoși încă.

Și, pe când clopotele din turnul Mănăstirii vestesc satelor începerea leturghiei, când vântul tremură șuvițele de păr ale copilelor ce stau încovoiate peste cărțile de rugăciuni, zefirul subțire, negrăit de melancolic, ocolește prevăzător mulțimea; deschide cămașile de pânză în chenare galbene, răcorește sânii fetelor șglobii, mângâie ochii buni, și cere lui Dumnezeu îndurare!

Mănăstirea Bixad va trăi multe secole, pentru alintarea suferințelor celor mulți și buni. Icoana făcătoare de minuni numai nouă nu ne dă iertare... O! ce bine-ar fi dacă ne-am amesteca în această lume de suflète albe și mulțumite! Ce bine-ar fi dacă ne am topi în ființa lor, dacă și nouă ne-ar da ceva din spiritul ei.

Dar nu, noi ne am pierdut de mult credința...

A. Davidescu.

Istoricul mănăstirii Bixad.

Arhimandritul *Isaia de Károlyi*, grec din orașul Trapezunt, este trimis de la Roma, în 1639, împreună cu episcopul grec din Sebastopol, *Ioan Iosii Camellis*, să unească pe Români și pe Ruși cu apostolicul scaun. Cu timpul, *Camellis* este ales episcop la Muncaci iar *Isaia de Károlyi*, vicar apostolic în jud. Sătmăr și Bihor.

Ajuns în Țara Oașului, cu învoirea împăratului *Leopold I.* și cu ajutorul drept credincioșilor, *Isaia* zidește o mănăstire de lemn, la 25 Martie 1695. În ea și-a ales el locuință, împreună cu alți trei călugări: *Atanasie Rudniac* (mort în Dec. 1742) *Andreica Sava* (mort în Oct. 1742) și *Iustin Costin* (mort în Mai 1745) trimiși pe lângă *Isaia* din partea lui *Emanuel Olsavski*, episcopul Muncaciului.

În anul 1771, sub domnia împărătesei *Maria Theresia*, s'a zidit mănăstirea și curtea

de piatră, fiind *Andrei Bacsiinszki*, episcop al Muncaciului. E lucrată în stil răsăritean, în forma crucei grecești.

Isaia de Károlyi, a fost ucis de oamenii lui *Francisc Rákóczi II*, care începuse lupta pentru calvinizarea elementului românesc.

Corpul nefericitului călugăr a fost găsit în vâlceza din apropierea dealului Grui — tăiat în bucăți. A fost înmormântat în bisericuța de lemn, unde se află astăzi frumoasa mănăstire a Bixadului.

Până în prezent, sfântul locaș a avut 22 egumeni și călugări. Subliniem numele asesorului consistorial *Benjamin Jacim*, sub care s'a zidit mănăstirea de piatră și cel al actualului egumen, cuviosul *Clemente Gavriș*, un om de o cultură aleasă și distins urmaș al arhimandritului *Isaia de Károlyi*.

M. Lacrimă.

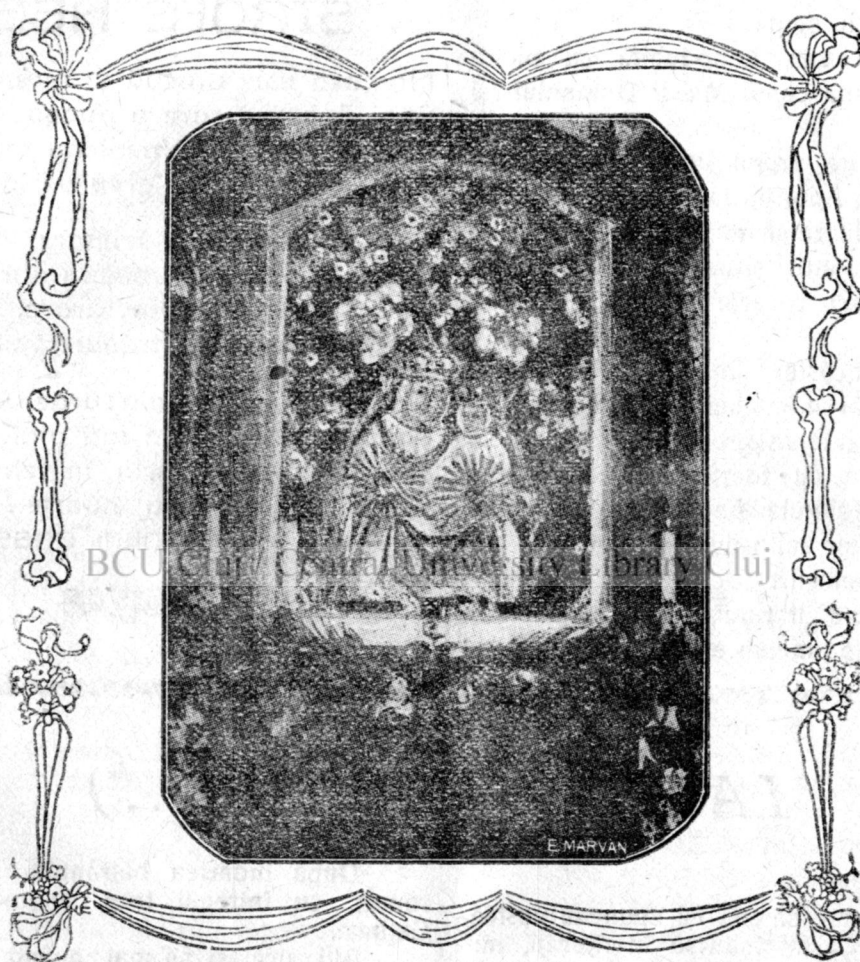
Icoana făcătoare de minuni.

La mijlocul catapetesmei învechite, sub blânde raze ale soarelui, ce pătrund pe ferestrele largi, se află Icoana Maicii Domnului.

Numeroase sunt legende ce s'au țesut în jurul originii acestei Icoane.

Cea mai cunoscută, care circulă din gură în gură, printre locuitorii satelor din jur, este următoarea:

A fost adusă la mănăstire de un cioban, găsită și de acesta în pământ, pe când săpa să

facă o fântână din care să-și adăpe turma. Deși adusă la mănăstire și așezată în fața altarului, în timpul nopții, dispărea și reîntra în groapa de unde fusese scoasă.

Numai după multe rugăciuni ale călugărilor, Sfânta Fecioară s'a îndurat și a rămas mai departe în mănăstire.

Adevărul istoric, însă, acesta-i.

Se află la Roma icoana originală a Sfântului Evanghelist Luca.

La rugămintea Arhimandritului Isaia, un maestru vestit pe acele vremuri, a reușit să picteze această icoană întocmai ca cea a

Evanghelistului. După cum se amintește în unele hârtii vechi, aflate și astăzi la mănăstire, icoana a fost sfințită chiar de către Papa de Roma, apoi predată lui Isaia care a adus-o și așezat-o pe iconostas, sub sticlă.

În scrierile mănăstirii s'au găsit numeroase documente din care se poate constata, că multe sunt minunile ce au văzut credincioșii prin puterea rugăciunii lor, față de Sfânta Icoană a mănăstirii Bixadului.

În scrierile sale, Arhiepiscopul Isaia amintește de Doamna soția Voievodului Vasile Hoșan, care era foarte credincioasă și în fiecare zi

venea de își făcea rugăciunile în fața Icoanei făcătoare de minuni. De la această Doamnă se găsesc și astăzi numeroase daruri scumpe, de argint, aur și diamante, ce împodobesc brațele Maicei Domnului, sau cari strălucesc în alăturatul dulăpior de sticlă, de unde reflectează în mii de culori.

Dintre cele mai de preț, cari fac astăzi odoarele mănăstirii, sunt:

Coroana de aur, împodobită cu pietre scumpe, ce încunună capul Maicii Domnului și al pruncului Isus.

Vestmântul de argint lucrat deasemenea cu pietre prețioase. Apoi un lanț de aur, o icoana micuță de email în ramă de aur, două inele de aur cu briliante. Patru șiruri de mărgelile de foarte mare preț, un rozariu de aur cu cruce de email.

Afară de aceste, Doamna Voevodului Oașului, a mai dăruit icoanei multe și minunate obiecte, unele lucrate cu propria-i mână, altele aduse de departe cu foarte mulți bani. Tot această Doamnă, sfătuiă pe bolnavi să caute tămăduire prin fapte milostive și rugăciuni curate, la Sfânta Mănăstire.

În altă parte a altarului, sub rama de sticlă se găsesc diferite membre ale corpului ca:

mâini, picioare, ochi, etc. lucrate în argint. Aceste au fost dăruite de credincioșii, cari prin rugăciuni înaintea Prea Curatei, au dobândit vindecare.

Gavriș Clement
egumenul Măn. Bixad.

STROFE NEGRE.

Noaptea este umedă și rece,
Ca și Toamna care o apasă;
E târziu . . . și nimeni nu mai trece . . .
Și pustiul tot mai greu se lasă . . .

Ici și colo strâambe felinare,
Luminând despică besna sură,
Și pe caldarmul dur, arare,
Uruit de roate de trăsură . . .

Noaptea-i rece, ploaia curge, vântul bate . . .
Pașii numai vor să mă mai poarte . . .
Și-undevă, pe-o turlă, în cetate,
Pasări negre aue a moarte . . .

DEM. BASSARABEANU.

LACRIMA ROBILOR...*)

»Boerul sosise«.

Din om în om, sătenii își spuneau vestea, se adunau pâlcuri, sfătuiindu-se îngrijorați, neliniștiți de întârzierea unui ceva ce așteptau de mult, privind cu teamă casele mari acățate pe muchea dealului.

Logofătul, ca totdeauna, trecea la câmp, liniștit și ei îi priveau în urmă, îi cătau, sfioși, ochii mici și șireți.

Și zilele se scurgeau la fel; toamna se apropia fără ca nimic să se schimbe.

Iar într-o dimineață, hotărâți din ajun la crășma lui Haisulis, suiră spre curte, cu fețele posomorâte, ducând stingheriți plocoanele întârziate.

Curtea boerească, cu case mari, bătrânești, clădite din piatră ruptă din inima dealurilor de peste Siret, se înălțau ca o cetățue, pe dâmbul năltuț, la ieșirea din sat, spre Berești.

După moartea bătrânului Bontaș, — au rămas, cu întregul trup de moșie, cucoanei Catinca.

Alți urmași ne mai având Vornicul, — Lascarache Ganitopol se văzu, din arendaș, bun stăpân.

Cu vremea, își cumpărase și altele »ale lui« prin alte părți, — nemai amintindu-și trecutul pe care se silise, din răspuțeri și cu toate mijloacele, să-l îngroape cu desăvârșire.

Zodia bună cu care veni în lume, îl adusesse — ca pe mulți alții — din câmpiile pietroase, pline de soare, ale Eladei.

Locul de baștină îl uitase și în amintirile lui nu mai întrezărea decât un cer larg, larg, pe care soarele îl scălda în văpai de ioc; păduri de portocali și lămâi, iar într'un rând: el și un bătrân, — tată-său, poate — plutind pe ape sinilii.

*) Fragment dintr'o schiță de roman: Intunerle

Omul care-l adusese în România, muri nu după multă vreme într'un han de pe drumul Brăilei, iar el rămăsese la un cofetar, de unde luji cu câteva sute de lei, furate din teșgheaua stăpânului.

Nu era cheltuitor. Se mulțumea cu puțin pentru el; hainele, numai petice, iar cămașa o ținea până se făcea păcură...

Vechil pe moșia unui boer care trăia o parte a anului în străinătate, știu să se folosească de slăbiciunile acestuia. Descoperit, se retrase și dispăru.

După câți va ani, timp în care fusese, rând pe rând: negustor de coloniale, giambaș, pescar în hale, remizer la bursă — rozându-se zilnic de o lume nouă pentru el, căpătă un lustru în maniere și vorbă.

Intr'un rând și după mult timp, îl găsim arendând moșia Răpeanca.

Inzeștrat cu darul lingușirei și stăruința acelor oameni născuți să ajungă, ridicându-se pe locul netezit de alții, fu ales, de câteva ori, deputat în virtutea vișelului de aur, după ce schimbase mai multe nuanțe polițice.

Visând un viitor strălucit feciorului său, voi să-i dea acestuia cultura ce-i lipsea lui și-l trimise în străinătate.

Cucoana Catinca se resemnase; îl asculta tăcută, sleită de puteri.

Nașterea copilului fu prilej de inseninare pentru ea; închină pruncului său toată iucirea de care n'avusese parte.

Târziu, se îngrozise apoi, când descoperi în el sămânța de înclinare sufletească a bărbatului pe care-l disprețuia.

*

Sătenii intrară, unul câte unul, în curte, călcând băgător de seamă pe alea așternută cu prund alb. Un argat le ieși înainte.

— Dorim să vorbim conului Lascarache, răspunseră câteva glasuri.

— Doarme!

Sătenii se opriră în loc. neclintii, apoi se strânseseră cătând cu priviri furișe împrejur, întrebându-se unii pe alții, necăjindu-se când nu puteau cădea la invoială.

Un prilej, să ne lămurim.

Din coasta moșiei până'n malurile răpoase ale Siretului și-o altă parte, spre Rupturi, se împărțeau, mai mari ori mai mici, locurile mazălilor — pământuri vechi, stăpânite din urmaș în urmaș și ale altor aproape două sute de clăcași împământeniți de Cuza. Locurile clăcașilor, înguste între hoturile lor, îl stinghereau pe Lascar Ganitopol, îi știrbeau stăpânirea.

Pământul puțin, vlăguit de brazda întoarsă an de an; gurile înmulțite ce așteptau hrana din el, îndemnase pe săteni să ceară boerului, în fiecare primăvară, locuri de arătură și fânaș, să se îndatoreze a-l plăti cu muncă pe moșie și o parte din grămezile de bucate, adunate de ei, toamna.

— Ganitopol se folosi de asta ca de ceva mântuitor. Sătenii lucrau zilele lor de clacă, luau dela curte bani cu camătă pentru înlocuirea vitelor moarte și — toamnă cu toamnă, ani de-arândul — erau scoși datori din condica muncilor, siliiți să iscălească hârtii până când, nemai putând plăti, vindeau boerului bucățile lor, una câte una. O parte din săteni, văzuți deodată fără pământ, sărăciți cu totul — munceau mai departe boerului, iar ceilalți țineau îndărătnic, — îndatorindu-se cu bani străini, — piept proceselor și vătafilor boerești, care le știrbeau hoturile cu plugul.

Apoi, nu mai putură...

Sleiiți de cheluieli și judecățile care-i purtau pe drumuri, uluiți de advocași, vânzând vitetele să le plătească, trebuiau să plece capul.

Alții, cei mai puțini, mai bogăți, n.azâlii, cu hoturile amenințate de plugurile boerului, se încumetau dârzi, ridicau cu jâlbi și pe ceilalți împotriva neomeniei, își apărau cu parul hoturile și bucatele pe câmp.

Hotărâți, săteni în rară cu forța în stăpânirea lor de mai înainte, bătând până la sânge, în câmp, pe logofăt și vătaf.

*

— Bun găsit, oameni buni. Ce v'a adunat la curte? Boerul ieșise cu Adonis în cerdac, uitându-se încrunțat la ei, jucându-și nervos ciucurii halatului vișiniu.

— Să trăești boerule, apoi... necazurile.

— Necazuri, necazuri avem cu toții, dar am vrea să le auzim. Lumea se foi o clipă.

Din mazălii cu hotarele încălcate, Ignat Zugravu păși înainte, scoțându-și pălăria lui mare de plăeș.

— S'avem ertare, dar... pricina cu judecata. Del noi, se chiamă, suntem minji proaste, fără pricepere de bine, dar am arat ce-i al nostru.

Logofătul a intrat, an de an, cu plugurile în ogoarele noastre, ogoare drepte și bune dela bunici.

Măria Ta are știre. La judecată, o samă din noi au fost răpuși. Noi, chipurile, am intrat doar cu voia lui Dumnezeu între hoturile vechi.

Logofătul a sărit cu vătaful și argașii să bată lumea, destul că jăcmănește la plata muncii, iar zilele de clacă nu le mai socoate.

— Așa-i, așa-i, întăriră câteva glasuri din mulțime, aprinse de îndrăzneala Zugravului.

— Și de aceia, dumneata, — fă-neboerule — aici dreptate, nu ne purta în judecăți, că ne plâng copiii pe drumuri, de foame și boli, în pragul iernei.

— Procesul ne sărăcește, lrosește ce bruma mai avem, îngână un altul.

Intre clăcași se ridicară murmure.

— Am avut pământ puțin, boerule. L-au murcit tații și părinții noștrii, plătindu-l stăpânirii ani întregi.

— Logofățul l-a călcat cu vitele, l-a rupt cu plugul.

— Judecățile ni l-au luat tot.

— Fă-ne dreptate, Măria-Ta!

— E păcat de noi, păcat de mâinile noastre care l-au săpat, — păcat de Dumnezeu...

— Lasă-ne ucinele și îți plătim cu muncă. Boerul îi privea, vânat. Nu se putea stăpâni. Ascultase uimit mulțimea aceia neagră ce-i striga, și cu sufletul înecat de mânie puternică, nu vedea decât chipuri arse și priviri din care se aprindea vrăjmășie, chipuri ce-l ținteau cu suflarea oprită, așteptându-i vorba.

Inecat de tuse, cu ochii bulbucați, tremurând, boerul se întoarse către lojofăt, ce aștepta călare, deoparte.

— Dă-i afară și asmuță-i cu câinii.

Acesta struni hăjurile și amintindu-și coastele jupuite în mijlocul țarinelor, începu să împingă mulțimea, cu sfichiurii de bici.

Câinii asmuțiti, slobozi din lanțuri, încolțeau de toate părțile...

— Mihail Straje. —

Două umbre...

De curând am vorbit cu Napoleon. Nu personal — să nu te miri, cititorule! — ci prin cărțile scrise de marii europeni de după el. L-am invitat să asiste la o dramă pregătită în prezent de mine, în care pun în fața exilantului dela Sf. Elena un rival puternic: pe Moș Tolstoi. Aci să vedem ce știe marele soldat. E o frumoasă ocazie de manevre...

— Am onoare a Vă prezinta — mă întorc către unul, apoi către celălalt — Napoleon Bonaparte... și tovarășul Leon Tolstoi...

Dela început observ că feciorului din Corsica nu-i place jocul acesta, dar el niciodată n'a fost prieten al retragerii: să cadă pe câmpul de luptă ca erou, însă a se retrage-nu!

— Cu cine am onoare? — se interesează el după terminarea cunoscutelor forme de prezentare. Probabil că — din îngânarea mea — nu înțelesese numele bătrânului.

— Sunt un rus: Tolsioi, dacă ai auzit ceva despre el, venit de curând de pe pământ, răspunde contele din Siberia, și-și ține mâna așa fel ca să se vadă urmele muncii depuse în timpul exilului din Siberia.

— Rus?

— Da. Urmașul acelora din cauza cărora Maestatea Voastră a fost silit să părăsească Moscova.

— Hm, — face Napoleon. Îl duru această amintire neplăcută.

Tolstoi vrea să-l mângâie.

— Imi dați voie, Maestate, să vă tulbur cu câteva întrebări intime?

Dece nu? — se mândrește fostul consul dela Paris.

— Atunci vă rog a-mi răspunde: Ce ați simțit când, odată — Maestatea Voastră știe când — ați trecut prima oară Berezina?

— Nimic neobișnuit — răspunde celălalt. Dar am știut că dacă atunci ieșiam victorios din lupta cu Rușii, aș fi fost stăpânul omnipotent al globului. De Orient întotdeauna mi-a fost mai frică decât de cezarii din Apus. Acest lucru l-am accentuat de multe ori. Spre Orientul european privesc cu dispreț, dar știu că Cristos, Budha și Mahomed au pornit dintr' acolo. Mai mult: savanții spun că și paradisul tot pe-acolo ar fi fost, undeva, spre Ceylon. De aceea am spus eu mereu, că dușmanul cel mai mare al Franței nu l voiu învinge pe apele de lângă Calais sau la Londra, ci în Egipt.

Tolstoi își netezește barba:

— Și dacă Maestatea Voastră ar fi întrebat de către domnitori, ce sfat ar da din experiență?

— Dacă vreau coroane — răspunde împăratul — ei se trag întotdeauna la stânga, căci vremea trece înainte și nu se mai reîntoarce. Eu nu-i înțeleg deloc. Dar nici ei nu înțeleg Istoria. Din viața mea ar putea să vadă, că nîcîcînd nu e mai ușor de câștigat coroana decât în timpurile revoluționare. Atunci prinzi pește mai mult...

Repede am tras cortina, căci artistul meu împărat începuse să vorbească prea clar. Mai este un creier atât de nenorocit în care să se nască astfel de concepții nebune de dramă? Numai Soarta și Istoria îmi sunt colegi în privința aceasta. Foarte interesant... ce zici, cititorule?

Keresztury Sándor.

POPASURI.

În făcerea ce se cerne printre degetele firii
Vin popoarele de gânduri pe drumeagul amintirii,
Cum vin paseri călătoare dinspre zările albastre
Să' și găsească noi popasuri pe meleagurile noastre.

Câte gânduri ostenite n'au plecat din noi odată
Vrând ca să-și creeze, poate — vre-o lună mai curată...
Cum spre zările visate, — de fiorul nostalgiei
Pleacă pasări călătoare, bătând drumul pribegiei...

Pasări călătoare — gânduri — vraja voastră de ne-apucă,
E că'n fiecare zace câte-un dor nebun de ducă
Spre o altă lume nouă... ce-i streină de nevoi,
Dar pe care 'n van aiurea o cățați, căci este 'n voi,

Și de 'n serile cu ceasuri grele de melancolie
Ni se scurg tăceri în suflet cu parfum de poezie,
E că ori și cine simte tremurarea unor glasuri
Care vin de nu știm unde... și-și găsesc în noi popasuri...

C. Floriță.

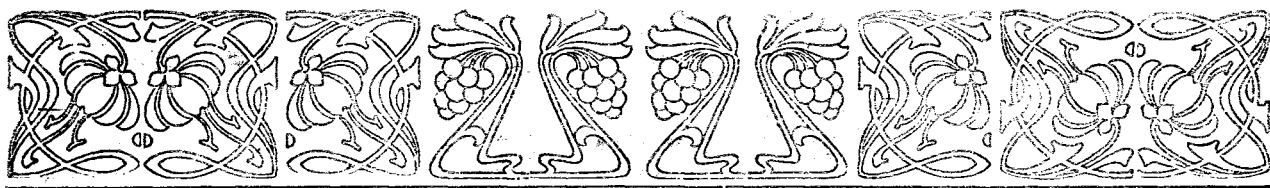
T a i n ă .

Desmierdătoare liniști curg în noaptea clară de safir.
Atât argint revarsă luna că masa'mi pare-o coală albă
Ce-așteaptă versul plin de vrajă să-și picure parfumul'n salbă.
Și sufletul să-și toarne-adâncul în crusta semnelor în șir!..

Și'mi pare sufletul deodată un uriaș potir pe-a cărui
Prăpăstioasă buză de—aur, m'aplec profund, tot mai profund,
S'aud cum zumzetul cântării se 'nchiagă aspru și rotund,
Mușcând din ființa mea plâpândă — simțind cum zi de zi, mă nărui.

T. Ulmu.

Prin noaptea noroioasă...

Prin noaptea noroioasă și grea, cu invelișul de păcură, cu lacrimi de plumb topit ce-ți pătrund în suflet, cu zarea oarbă; ca un strigoi venit din alte lumi, mă târăsc anevoios cu umilele-mi forțe pe asfaltul murdar al vieții.

Infricoșat, mă ascund în mine, mă fac una cu gândirea îndrăzneță și pășesc trudnic dar hotărât înainte, înainte spre zarea oarbă și plumburie.

E haos în juru-mi și haos sânt eu. Doar grăuntele de suflet stăruie și veghiază luminos în noaptea grea, în noaptea noroioasă.

Pășesc încet...

În depărtare zăresc o făclie în noapte. Ca un semn de chemare ea pătrunde în sufletu-mi isvoare de lumini. Mă îndrept spre ea. În jurul făcliei, două stafii bizare stau de vorbă. Una e zdrențaroasă, scheletică și ferecată în lanțuri; cealaltă trufașe, sfidătoare, se lăfăește în toga-i de mătase.

Umil și infricoșat mă opresc deoparte să le ascult dialogul.

— Tu spui — grăește cea în togă de mătase — că »omul« fără tine nu va cunoaște niciodată ce-i fericirea, nu va gusta din plăcerile vieții, nu va putea fi liber, nu va putea fi om.

— Nu-ți vezi, schilavo, viața ta de »câine gonit« ! cumai putea tu face fericită omenirea întreagă ce mi se închină mie? ... Te lauzi, că stăpânind odată universul, ai face fiarele mai blânde, coborând în prăpastia sufletelor lor duhul dreptății. Aha! ... ha! ... ce proastă ești. Acei ce s'au mâncat odată între ei, se vor mânca în veci. Temelia vieții lor e așezată pe puterea mea diabolică. Eu fac »fericiți« și »suferinzi«; eu fac »stăpâni« și »robi«; eu fac »cinstiți« și

»hoți«; eu fac »ucigași« și »pașnici«; eu fac »fiara« și »omul«. — Puterea mea e totul! ...

Rânjetul stafiei trufașe zgudui păcura nopții.

Stafia zdrențaroasă zornăi lanțurile, iar din orbitele-i hidoase două scântei svâcniră în noapte.

— Eu știu că în mâna ta stă sabia sângeroasă cu care ai despărțit omenirea în două. Că scutul tău e forța cu care ocrotești trândăvia și biciuești munca: înăbuși lumina și sameni întunericul.

»Sălășluești în sufletul celui bogat ca și în sufletul celui sărac. Vanitatea ta e vrajba, silnicia și crima. Nimicnicia sufletească a oamenilor te îmbrățișează, te preaslăvește, făcând un idol din propria ei nenorocire. În întunericul nopții noroioase tu calci trufașe peste sufletele lor de animale: — pe când eu, gonită, îmi port duhul deasupra vacarmului ce se numește viață, așteptând ca păcura nopții să-și dea sfârșitul, iar zarea oarbă să-și deschidă în răsărit ochiul său luminos.«

Cele două stafii pieriră. Noaptea se lăsa mai grea ca pământul. Orgia și foamea țipau năprasnic. Sătuii și flămânzii, calcă unii peste alții, înnebuniți de egoismul vieții! ...

Prin noaptea noroioasă și grea, cu invelișul de păcură, cu lacrimi de plumb topit ce-ți pătrund în suflet, cu zarea oarbă; ca un strigoi venit din alte lumi mă târăsc trudnic înainte, mereu înainte — cu o rană în suflet — pe asfaltul murdar al vieții! ...

Ioan Mehedinteanu.

Trec nori...

In arșița clipitelor de vară,
Cînd cerul tot e-o uriașă gură
De necuprins cuptor ce varsă
Apăsătoarea lui căldură,
In zilele
Cînd adierea încremenește neclintită,
In fundul vreunei văi ce poartă
In taină-o pajiște 'nverzită,
In zilele cînd — stropi de aur —
In pîcla de căldură, ard scînteii,
Atunci, purtînd nădejdi și visuri,
Trec norii albi cu umbra după ei...
Venind de cine știe unde
Se pierd în zarea depărtată,
Răpindu-ne răcoarea de o clipă
Și umbra lor de-abia înfiripată...

In arșița clipitelor vieții,
Reînviind visări neîntinate,
Cu umbra ei iubirea ne aduce
Răcoarea gîndurilor împăcate
Ne agățăm pierduți de-o umbră
Și căutăm într'un sărut, o lume,
O lacrimă ne oglindește visul,
Și cerul tot e pentru noi un nume.

Ca nori ce vin și iarăși pier departe,
Iubiri se nasc — le 'nghite depărtarea —
Iar noi,
Rămînem trîști și singurateci,
Să cercetăm cu 'nfigurare zarea...

Gr. Veja.

FULGUURI...

Pagini de cronică.

Negustorii literaturii...

Acesta ne-a fost gîndul: să strîngem în jurul nostru colaboratori locali. Pe lângă grija de a trezi în inimi dragostea pentru scrisul românesc, revista »Icoane Maramureșene« să fie oglinda valorii noastre intelectuale; prinosul pe care-l aduc părțile cișane și maramureșene pe treptele strălucitorului altar al literaturii românești.

Sărac prinos, în cele trei numere apărute...

Pe la noi, cuvîntul »intelectual« e sinonim cu »domn« iar »domnia« e în funcțiune de avere.

Am fost nevoiți, deci, să cerem aiurea o mână de ajutor. Scriitorilor consacrați și tinerilor — neconsacrați dar talentați — tuturor, le-am închinat aceiași rugă: colaborați la revista »Icoane Maramureșene«!

Am primit multe răspunsuri, pline de in-

demn la muncă. În cuprinsul celor 48 pagini, apărute până acum, am avut cinstea să publicăm, proză și versuri, semnate: *Elena Farago, Ștefan Meteș, I. Dongorozi, Eugen Relgis, Ion Marin Sadoveanu*, nume cari fac cinste literaturii noastre. Nu putem trece cu vederea colaborarea d-lor *I. Const. Periețeanu, Dem. Bassarabeanu, George Doru Dimitrescu, I. Mehedințeanu, T. Ulmu, Mihail Straje și Const. Goran*, talente tinere și suflete entuziaste pentru o faptă frumoasă.

Toți au înțeles că visul căruia ne închinăm ce avem mai bun și mai sfînt în noi, e mai presus de puterile unui singur om...

Am primit și răspunsuri pe cari nu le dori-am.

Un mare prozator, e prea ocupat la Ca-

meră, ca să-și mai aducă aminte și de noi; *poetul X*, muncește la gospodăria unui partid ce-i va servi mâine trambulină, la saltul pe care-l va face, din pragul unei case »cu geamuri portocalii«, într'un fotoliu ministerial; *nuvelistul Y* scoate o revistă... hazlie iar *dramaturgul* cu inspirații ibseniene și insuccese clasice s'a înhămat în jugul unei cooperative...

Nu-i învinuim! Nu poți sili pe nimeni să moară de foame, cu versurile în buzunar și romanele rămase teanc prin rafturile editurilor. Muncește omul, unde și cum poate, pentru pâine. Arta a rămas pe ultimul plan. Așa sunt vremurile și oamenii ca ele sunt...

Un singur răspuns ne-a umplut de amărăciune. Vine de la un factor de seamă în mișcarea noastră literară și suport al multor talente: unele de *valoare*, altele de *nimic*... Pentru colaborarea »lunară și regulată«, ni se cer *bani!*

Bani...

Noi ne luăm pâinea de la gură, facem economii, cerem în dreapta și stânga, ne-am lăsat prinși de iarnă fără suman în spinare și lemne în casă iar *domnul profesor* ne cere bani! Neguțatori ai gândului și samsa-i ai scrisului! Literatura e scoasă pe taraba târgului și fiecare rând așternut pe hârtie, e un arșet mai mult la milionul vostru de băcani ai intelectualității!

N'avem bani, (vină mare, recunoaștem!) ci numai suflete; noi, către suflete am pornit rugămințile noastre. Multe, s'au întors acasă cu arpele pline de aurul frățeștei înțelegeri; una s'a prăvălit în pragul unei băcănii...

Plângem pentru ea și pentru *domnul profesor!*

Cartea și Revista românească.

Chioșcurile sunt împovărate iar vitrinile sunt pline de cărți și reviste streine. Copertele colorate fură ochiul trecătorului și i oprește pasul. Cercetată în fugă ori păstrată cu sfințenie în bibliotecă, cartea maghiară își împlinește menirea, întărind credința în sufletele bătrâne ori semănându-i înțelepciunea în cele tinere.

Cartea românească e pribeagă: din praful unui raft doinic în noroiul unei magazii. O cumpără nimeni, sau — aproape nimeni. Regă-

ATENȚIUNE!

Toate modelele de chipie bărbătești și pălării de piele și postav, pentru dame, pregătește în scurt timp Fabrica de chipie

“UNIO”

(Strada Ștefan cel Mare No. 16.)

Formele cele mai noi! Prețuri moderate!

țean sau ardelean, intelectual sau muncitor în uzină, trece pe lângă ea cu aceeași nepăsare.

Revista e absentă. Inundă *Veselia*, *Pardon*, *Di Granda*, *Tiribomba*... Ne-am găsit în greu impas, într'o zi, în fața unui intelectual minoritar, care ne asigura sincer că cu 4 reviste ca cele pomenite nu vom cuceri nici odată sufletul Ardealului. Un singur ajutor ne vine, din când în când: »Adevărul-Literar«...

Și îndrăsnim să credem că vina cea mare o au administrațiile publicațiilor de seamă. De ce nu se triuit, la depozitarii și librăriile din Satu-Mare, Baia-Mare, Careii-Mari, Sighet, reviste ca: *Gândirea*, *Omul Liber*, *Năzuința*, *Viața Românească*, *Cugetul Românesc*, *Ramuri*. — și câte alte publicații din provincie, care să formeze zid de apărare în fața sufletelor și să aplece cumpăna spre adevărata noastră valoare? Poate... nu se vând multe exemplare și se fac cheltuieli zadarnice cu expediția! Ei, și? Cine urmărește câștiguri materiale, să joace la bursă, să facă politică ori să editeze pagini pornografice. Grijă adevăratei culturi s'o lase în seama celor pregătiți pentru sacrificiu, — pe grumajii celor ce socotesc o daorie sfântă să urce în fiecare zi Golgota mizeriei, pentru împlinirea unui vis luminos.

Ziarul nu ajută cu nimic. Articolele politice și reportajile parlamentare mai rău ațâță spiritele și trage hoțar între copii aceleiași mume. Cărți și reviste românești așteptăm, multe, cât de multe și cât mai alese! Să nu uităm că, dacă astăzi nu cumpără nimeni cartea și revista românească, aceasta se datorește numai faptului că publicul ardelean a fost pus în fața câtorva volume de valoare redusă (Cosmin, Neli Cornea, Rădulescu-Niger) și a unor reviste cu colaboratori de aceeași calitate.

Să semănăm în sufletele celor ce vor voi să ne audă, dragostea și — mai cu osebire — *încrederea* în scrisul românesc.

Încă odată: cărți și reviste așteptăm multe, cât de multe și *cât mai alese!* g. m—z.

Cărți Noi.

Editura »Cartea Românească« București.

Biblioteca »Pagini Alese«.

G. Ranetti: Poezii. Victor Crășescu: Din viața pescarilor dobrogeni. Cilibi Moise: Cuvinte înțelepte. Emil Gârleanu: Suflet de femeie. P. Dulfu: Gruia lui Novac. I. L. Caragiale: Abu-Hassan.

Biblioteca »Cunoștințe Folositoare«.

Iuliu Pascu: Lămurirea Legii dărilor. Prof. E. Severin: Cum să ne hrănim. Dr. Od. Apostol: Doctorul în casă.

Biblioteca »Agricolă Populară«.

N. Rașianu: Creșterea viermilor de mătase

Biblioteca »Minerva«

Zaharia Bârsan: Nuvele.

RECENZII.

Revista Cărților.

N. Filimon: Ciocoi vechi și noi (ed. III, cu o prefață de *N. Jorga*. Edit. «Cartea Românească»).

Două sute și ceva de pagini, scrise într-o curată limbă românească și într-o vreme când streinismul era la moda — rămase de pe urma unui fost cântăreț de biserică și modest funcționar la arhive; un roman lipsit de o profundă analiză a caracterelor și tratare metodică, dar care — în ciuda vremii — înfruntă anii și rămâne. Taina cea mare a lui *N. Filimon* este aceea că a știut să prindă tipul reprezentativ al ciocoiului. Dinu Păturică întruchipează parvenitul de ieri și azi, de la noi și aiurea. Căji Dinu Păturică nu întâlnim în calea noastră! Numai vestmintele schimbate; sulețul același.

Epoca prăbușirii fanariote este înfățișată cu mare putere de evocare iar moravurile de atunci sunt biciuite usturător de necăjitul mort de tuberculoză în 1865 și înmormântat pe socoteala statului.

Nicolae Filimon s'a stins cu regretul că n'a putut realiza decât prima parte a titlului. «Ciocoi Noi» au avut noroc și de partea lor a rămas norocul până acum...

Al. Cazaban: Păcatul «Sfinției-Sale». (Edit. «Cartea Românească»).

Scrise într-o vreme când necazurile nu' l sileau pe scriitor să facă «politică literară» sau «literatură politică» nuvelele și schițele din acest volum poartă pecetea darului minunat ce'l are fericitul autor al schiței «Băiatul lui Moș Turcu» de a înfățișa viața în icoane uneori dureroase, alte ori pline de farmec primăveratic.

Floare aleasă: «Naftule» — de un dramatism concentrat. Atmosferă, în «Pustiiri»; ironie fină, în «O oază cinstită și «O închinare».

Moș Grigore Sfătosu: Verde Împărat și Zmeii. (Editura «Cartea Românească»).

Literatura pentru copii se îmbogățește cu un nou mărgăritar. Povestea *Împăratului Verde* — senină și bine încheată poveste cu zmei și zâne, cu pitici făcători de minuni și brotăcei înțelepți — a găsit în poetul *George Silviu* un iscusit interpret. Versul fură inima micului cititor și-i tremură sufletul pe aripile unui rîm melodios:

Ca cânta încet... Palatul
Adormia în fermecatul
Cântec șoptitor, —
Somn vrăjit pătrunde'n casă
Și pe toate cele, lasă
Mândra visurilor plasă
Ca un vis ușor.

Cartea are frumoase desene datorite d-lui *lordache* și desvoltă, la copii, gustul cititului.

M. Sadoveanu și D. D. Patrășcanu: Spre Emaus. (Edit. «Cartea Românească»).

Astăzi, când lumea a pornit cu pași șovăitori pe drumul prăpastiei iar sufletele noastre sunt scoase la vânzare în mijlocul târgurilor; astăzi, când tinerii literați pornesc pe drumuri ce nu-s ale lor, să culeagă roade cu inveliş auriu și miez pu'red — academicianul *M. Sadoveanu* și premiatul de Academie *D. D. Patrășcanu* ne fac dar primul volum din «Viețile Sfinților».

Prilej minunat să învățăm cu câtă dragoste curată, lepădare de sine și desăvârșit idealism s'au sacrificat mucenicii bisericii creștine pentru izbânda înțelepciunii lui Christ.

Legendele sfinte sunt scrise într'un stil limpede; alegerea lor s'a făcut cu multă luare aminte iar adevărul istoric e păstrat cu sfințenie.

Recomandăm volumul «Spre Emaus» — în primul rând — cuvioaselor fețe bisericești din zilele noastre.

C. Rădulescu-Codin Din trecutul nostru (Edit. «Cartea Românească»)

Legende tradiții și amintiri istorice, culese în seri de iarnă, la gura sobei, din satele românești. Munca autorului merită toată lauda și încurajarea noastră.

P. Dulfu: Ion Săracul (cu ilustrațiuni de pictorul *A. Murnu*, în edit. «Cartea Românească»).

O poveste: *Ion Săracul* — o legendă: a rândunelei și o pagină de mitologie populară: *Soarele și Luna* — toate în versuri de valoare următoarelor:

Scumpa lui vijea... bolnavă!
Numai paște la otavă,
Numai «burdă nebunește»
Stă doar locului, gogeste!

Sau:

Și-apoi... nici nu se cădea,
La un prânz, pe masa mea,
Să găsești tu de mâncat:
Numai lapte cu păsat!?

Și, în fine:

Ana... neclintită sta:
— «He, degeaba dumneata
«Vrei din minte să mă scoți...
«Nu's așa cum mă socoți!

«*Ion Săracul*» este al 13 volum al d-lui *Dulfu*.

Revista Revistelor.

Năzuința (an. II. No 6—7.)

Ca de obicei, revista d-tn Cetatea Banilor, ne prezintă un bogat material, ales cu deosebită grijă.

Dl *I. B. Georgescu* ne înfățișează, în pagini de patriarhală seninătate, comorile de artă și bogăție ale «Mănăstirilor oltenesești». Darul de povestitor desăvârșit al nuvelistului *I. Dongoroz*, ne fură și robește de la primul la ultimul rând al nuvelii «Kir Vasile Bălănescu». În bucata «Soarele» — poetul *Sandu Teleajen* prinde fericit o icoană din viața satelor.

Actul ultim din «Floare de mac» precizează și dă conflictului dramatic un final impresionant.

În «Troia» dl *G. Baiculescu* a avut o fericită inspirație.

Astăzi troia cu lemnul sur
Și cu sfinții coșcoviți de putrigai,
Șade frântă'n drum și fără grai:
Ca o mamă care-ar întreba pe-un trecător
Cu privire dorului,
Dacă n' a'nțălnit — rătăcitor —
Sufletul odorului...

Dl *Paul I. Papadopol* ne aduce aminte de cei dintâi scriitori poporanști.

Cronicele bogate.

Omul Liber (anul I, No 6)

Urmează cu hotărâre și încredere, drumul ales.

În »Robia Omului« bătrânul nuvelist *Ion Slavici* ne învață că: »nesecat izvor de mulțumiri sufletești este iubirea de oameni, și viața e dar neprețuit pentru cel pătruns de ea;« iar dl *Eugen Relgis*: »nici odată n'a fost omul mai departe de sufletul omenirii și de puritățile naturii; nici odată nu s'a cunoscut o prăbușire mai cruntă printre ruinele atâtor sate și idealuri culturale, ca azi«

Din poezia D-lui *Emil Dorian*, »Cântece pentru copii« remarcăm strofa:

Sunt toate la un fel căci vezi tărâna
E una peste tot sub cerul sfânt,
Hotarele le tragem noi cu mâna —
Avem atâtea țări dar un pământ.

Frază corectă și icoane înduioșetoare în »Lică«.

Gândul nostru (Anul II, No 9 și 10.)

Număr festiv; cuprins bogat.

Schița »Signor Madotto« ne reamintește copilăria cu ulițe gălăgioase, cu »piețe pline de larmă și de gunoaie«. Fiecare din noi a petrecut în anii copilăriei un »Signor Madotto« — pribeag necăjit venit de cine știe unde să și câștige un codru de pâine, într'o lume ca aceea descrisă cu multă măiestrie de dl *Lascarov-Moldovanu*.

Senină, poezia d-lui *Sandu Teleajen*:

Nici căldură, nici mâncare
N'ai... și i culbul rece
Vin cu puț cu tot la mine
Frigul pân'o trece!
Iar când mugurii, sbucni-vor
Crengilor povară,
Suflete să'mi iei sub aripi
Să sburam afară.

Evocatoare, amintirile d-lui *C. Vernescu-Vâlcea*, desp. e *Mathei Milc*.

Licăriri (Anul II. No 10—11.)

Tânărul prozator *G. M. Vlădescu* are accente de sinceră indignare contra acelor »aleși și aleșilor și sămănători de idealuri, cari lipsiti de o cultură adâncă și încreători în gravul și solemnul »eu« închiagă »o lucrare meșteșugită, fărnica, tot atât de departe de adevăr ca și minciuna.«

În »Nocturnă«, d-l *Gr. Veja* are imagini plastice:

O noapte luminată a aprins,
Pe coviltirul cerului întins,
Scântei mărunte, fărmituri de aur
Din adormitul soarelui tezaur,
Și luna risipea bogat în vie,
Din raze moarte, împletire vie.

Restul materialului, în aceeași atmosferă de sănătoasă inspirație.

Sântămâna muncii intelectuale și artistice, apare cu un scop bine precizat și se bucură de colaborarea și sprijinul tuturor intelectualilor de seamă de la noi.

Ramuri (Anul XVII, No 1—2) Marele nostru *N. Iorga* întâmpină cititorul cu prețioase observațiuni asupra poeziei noi. Poetul *Al. Iacobescu* se bucură de frumoasă încurajare.

Povestea lui »Box« ne înduioșează.

Fragmentul din »Fatalitatea«, piesa D-lui *N. Iorga* ne-a furat de la prima replică și așteptăm cu nerăbdare urmarea.

Poeziile sunt emnate de nume cunoscute: *St. Bălcești, George A. Petre, Const. C. Cristea*.

Cronice bogate și multilaterale, semnate *N. Iorga, V. Bogrea* și *C. S. Făgețel*.

»Ramuri« este una din publicațiunile literare de frunte și o recomandăm călduros cititorilor noștri. Redacția: *Craiova, str. Bibescu 6*. Revista apare bilunar; abonamentul 120 lei anual.

Rectificare. În numărul trecut, fără știrea redacției și — probabil — în necunoștință de cauză, un colaborator a furizat câteva rânduri în urioase la adresa poetului *Gr. Veja*, redactorul revistei »Licăriri«. Ținem să facem convenita rectificare, Fraele *Veja* ocupă un loc de cinste în mișcarea literară de după război iar noi îi suntem recunoscători pentru prețioasa sa colaborare.

Turneul Teatrului Național București.

Teatrul Orășenesc Satu-Mare Miercuri, 6 Febr. 1924.

INSTITUTORII

Comedie în trei acte de *Otto Ernst*.

Joi, 7 Februarie 1924.

Vineri, 8 Februarie 1924.

CIUTA

AVARUL

Piesă în trei acte de d-l *Victor Ion Popa*.

Comedie în 5 acte de *Molière* și

UN AMIC DIN TINERETE

Comedie într'un act de *Edmond Sée*.

Interpret principal:

N. SOREANU

Subdirector al Teatrului Național și profesor la Conservatorul de Artă Dramatică din București.

Parteneri desăvârșiți: dn. dr. *AURA RADOVICI*, *Sonia Cluceru*, *MARIA MOHOR*, *Elena Moisiu* și dnl: *GR. MĂRCULESCU*, *C. DUȚULESCU*, *N. SĂVULESCU*, *G. Melișanu*, *I. FINTEȘTEANU*, *M. Măteescu*, *G. CONABIE*, *N. Zirra*, *A. Amigdalis*, *N. Duțulescu*.

! Nici un român să nu lipsească de la aceste spectacole. !
Trei seri de adevărată artă și desfătare sufletească. !

ATENȚIUNE.

Înainte de a Vă procura cele necesare, să nu uitați a merge la

Singura prăvălie românească

Cooperativa de Consum

==== Secția Coloniale și Delicatese ====

(fosta prăvălie a lui Fogel) unde se găsesc cele mai bune și mai pro-
ooo ooo aspețe mărfuri cu prețurile cele mai moderate. ooo ooo

Preful 6 Lei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Domnului
